Dievčenský vychovávací ústav

Jedným z ohniviek vzdelávania žien na Slovensku bol Dievčenský vychovávací ústav v Revúcej. Učbári revúckeho gymnázia a jeho niektorí zakladatelia uvažovali o založení dievčenského ústavu už pri vzniku gymnázia. Primeraným vzdelaním dievčat chceli docieliť, „ *... žeby aj úrad zastávať mohly, čo dnes zajtra do života vstúpi, že budeme mať nielen učiteľkyne, ale i poštárky, telegrafistky, lekárky atď. ženské."* Celých osem rokov čakali, že Revúca takýto ústav otvorí, lebo mesto „v *tomto ohľade už i obete určilo, i povereníctvo vyslalo, ktoré má návrh predložiť: ale potreba nás prinútila súkromnými silami započať takýto ústav, a tak predpracovať mestskému návrhu."*

Dievčenský vychovávací ústav založili Samuel Ormis, Ľudovít Greiner, Ján Fakla, August Horislav Škultéty a Ondrej Tóth. Samuel Ormis prostredníctvom Lichardovho *Obzoru* oznámil 25. januára 1871 verejnosti otvorenie *Dievčenského vychovávacieho ústavu vo Veľkej Revúci.*

Vyučovanie v ústave rozvrhli na tri roky a bolo určené pre dievčatá - žiačky od 10 do 14 rokov. *„Najali sme hospodu (byt), za učiteľkyňu pozvali sme slečnu Helenu Botto, ... za učiteľov získali sme pánov učbárov na zdejšom slov. ev. gymnasiume.*" Učiteľka sa má so žiačkami v isté dni len po maďarsky a v iné len po nemecky zhovárať, *"t. j. keď jim vysvetľuje čo jak majú robiť, aby jim to i maďarsky a i nemecky povedala, a hneď daktorá z učedlnic dačo prosí, ale sa spytuje, nech sa to isté naučí i maďarsky a i nemecky prosiť ... Náboženstvo, spev a prírodopis prednášať bude nižepodpísaný (Ormis), maďarskú, nemeckú reč a zemepis Julaj Botto, počtovedu Karol Viest, kreslenie a krasopis Hostivít Lojko. Ručným prácam vyučovať bude slečna Helena Botto. Za správcu vyvolili pána Julaja Botto, ktorý každému ochotne odpovie na otázky ...*"

Pre historikov budú iste zaujímavé fakty, že okrem návrhu Ormisa na vznik dievčenského ústavu tu boli „pokusy zo strany mesta", čím jeho predstavitelia chceli dokázať, že ústav schvaľujú, ale zároveň sa neprikláňajú k „panslávovi" Ormisovi. 22. januára 1871 sa zišla mestská komisia, aby sa jej členovia „zahrali na pravoverných vlastencov". Členmi komisie boli: Ľudovít Reuss, ev. farár, jeho pobočníkom sa stal Ján Kordoš, správca evanjelickej ľudovej školy a kantor v evanjelickom kostole. Z menšinovej katolíckej strany tam bol farár Jozef Szepessy a jeho adlátus katolícky učiteľ Anton Mariányi. Ako štatistov pribrali ešte dvoch mešťanov, ktorí sa podpísali na zápisnici, Ján Csech a Andrej Homola. Zapisovateľom bol Ján Kordoš. Zápisnica mala tri body. V tom treťom bode sa píše, že sám predseda prečítal ním vypracovaný návrh (odpísaný od Ormisa), ktorý predsedníctvo schválilo s tým *„aby sa pri vyučovaní v otáznom ústave zvlášte zdejší p. učitelia upotrebili"* (teda nie učbári gymnázia). Pokiaľ ide o založenie dievčenského vychovávacieho ústavu, Ormisova priorita je tu nesporná, čo potvrdzujú dátumy. Keď Reussova komisia zasadala, vtedy už mal Lichard Ormisov článok v rukách a pripravoval ho do tlače. Jeho súčasťou bol aj rozvrh, ktorý Ľ. Reuss od Ormisa opísal.

Vyučovací kurz trval tri roky. Prvý ročník (beh) bol pre dievčatá 9 - 10 ročné, druhý pre 11 - 12 ročné a tretí pre 13 a viac ročné.

Ormisov rozvrh predmetov bol takýto:

I. beh

Náboženstvo
Materinská reč: zrozumiteľné čítanie, rečňovanky
Maďarská reč: čítanie, písanie, konverzácia, písanie spamäti, rečňovanky
Nemecká reč: to isté
Zemepis: merický a prírodopisný, tak všeobecný, ako aj samotného Uhorska
Počtoveda: s ohľadom na metrový systém
Nerastopis: názorne, na jar úvod do rastlinopisu
Kreslenie a krasopis: dľa taktu
Spev
Ručné práce

II. beh

Náboženstvo
Materinská reč: skladné a krásne čítanie, rečňovanky, pravopis, listy, zápisy
Maďarská reč: čítanie a ústne prekladanie do materinskej reči a naopak, rečňovanky, diktando
Nemecká reč: to isté
Počtoveda: znalosť mier a váh, peňazí, regula de tri, oboznámenie sa so sporiteľnicami a asekuráciami, jednoduché vedenie kníh
Zemepis: prehľad Európy, prehľad ostatných čiastok sveta, životopisy zo stredoveku
Prírodopis: zvieratá a rastliny
Kreslenie a krasopis
Spev
Ručné práce

III. beh

Náboženstvo
Materinská reč: literatúra, rečňovanky, sloh
Maďarská reč: literatúra, sloh
Nemecká reč: to isté
Dejepis: dejepis nového veku. Uhorska, ústava Uhorska
Fyzika
Štvorspev
Kreslenie, maľba
Ručné práce

Rozvrh denného zamestnania

8.00 - 10.00 ..... ručné práce .....14.00 - 15.00 .....ručné práce
10.00-12.00 .....vyučovanie .....15.00-16.00 .....vyučovanie

Dievčenský vychovávací ústav v Revúcej začal svoju činnosť v školskom roku 1870/1871 pod vedením Júliusa Bottu a jeho sestry Heleny Bottovej. V prvom školskom roku bolo v ústave šesť žiačok, všetky boli Revúčanky, dcéry zakladateľov ústavu: Etela a Irena Greinerové, Irma Tóthová, Marína Ormisová, Mariška a Janka Faklová.

Ústav mal ekonomické problémy: *„Čo všetko rodičia týchto žiačok naskladali, to sotva postačilo na zaplatenie hospody, ohrevu a obsluhy a na veľmi tenký honorár slečny učiteľky."*

Druhý školský rok ústav 1871/1872 viedli Pepichovci a v ústave boli aj dve cezpoľné žiačky - Marína Pepichová z Ľubietovej a jedna dievčina zo Spiša, ktorej meno nevieme. V tomto školskom roku slovenčinu a maďarčinu vyučoval A. H. Škultéty, S. Ormis náboženstvo a zemepis, PhDr. I. B. Zoch nemčinu, kreslenie a telocvik, J. K. Holub prírodopis, Pepichová dejepis a ručné práce, K. Viest počty a J. Kordoš spev. O treťom školskom roku 1872/1873 vieme len to, čo sa spomínalo v článkoch *Národných novín.* Dievčenský vychovávací ústav pravdepodobne zanikol pred násilným zatvorením revúckeho gymnázia.

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva